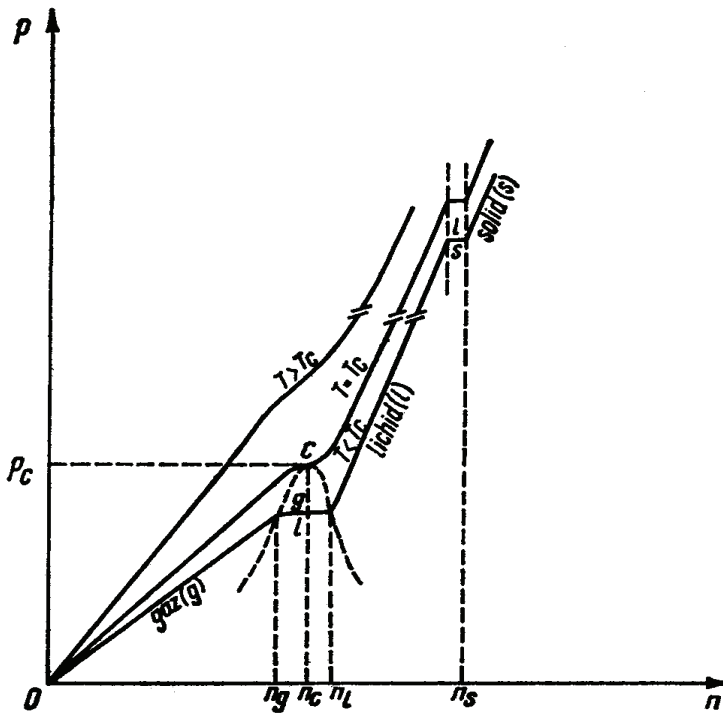

Despre gazul real

Una din cele mai utilizate ecuații din teoria termodinamică a gazului real și a condensării este ecuația van der Waals:

$$\left(p + \frac{a}{v^2}\right)(v - b) = kT \quad (1)$$

unde $v = \frac{V}{N} = \frac{1}{n}$, k este constanta lui Boltzmann, V este volumul, N numărul de particule iar a și b sunt constante care depind de natura gazului. În figură sunt reprezentate izotermele $p = p(n)$.

- Să se deducă din ecuația (1) expresia $p = p(n, T)$ și să se reprezinte izotermele van der Waals $p = p(V)$ **(1 punct)**
- Să se explice diferitele stări posibile pentru gazul real analizând figura. **(1 punct)**
- Să se scrie condițiile matematice care corespund punctului de inflexiune C din figură. **(1 punct)**
- Utilizând condițiile deduse la punctul c) să se calculeze în funcție de a , b , k valorile presiunii, densității de particule și temperaturii care corespund punctului C . Aceste valori se numesc valori *critice* iar punctul C punct *critic*. **(1 punct)**
- Comportările mărimilor termodinamice în vecinătatea strictă a punctului critic se pot defini cu ajutorul

indicilor critici. Indicele critic l se poate defini astfel:

$$\lim_{\varepsilon \rightarrow 0} \frac{\ln f(\varepsilon)}{\ln \varepsilon} = l, \quad \varepsilon \equiv \frac{T - T_c}{T_c} \quad (2)$$

unde $f(\varepsilon)$ este o funcție pozitivă și continuă într-o vecinătate foarte mică a lui ε iar T_c este temperatura critică. Să se arate că o formă posibilă pentru $f(\varepsilon)$ este:

$$f(\varepsilon) = \varepsilon^l (1 + A\varepsilon^m + \dots), \quad m > 0, \quad A = \text{const} \quad (3)$$

(1 punct)

f) Folosind ecuația (1) să se exprime $\tilde{p} = \tilde{p}(\tilde{T}, \tilde{n})$ unde $\tilde{p} = \frac{p}{p_c}$, $\tilde{T} = \frac{T}{T_c}$, $\tilde{n} = \frac{n}{n_c}$.

(1 punct)

g) Utilizând ecuația obținută la punctul f) să se exprime $P = P(\varepsilon, r)$ unde $P \equiv \frac{p - p_c}{p_c}$, $r \equiv \frac{V - V_c}{V_c}$ iar ε este definit în (2). Care este valoarea lui $P = P(r)$ pentru izoterma critică?

(1 punct)

h) Să se arate ca $\left(\frac{\partial p}{\partial V}\right)_T$ are următoarea formă în vecinătatea punctului critic:

$$\left(\frac{\partial p}{\partial V}\right)_T \approx -\lambda(V - V_c)^2 - \theta(T - T_c) \quad (4)$$

unde λ, θ sunt parametri pozitivi pentru $T > T_c$.

(1 punct)

Folosind expresia (4) să se arate că:

i) $V_l - V_c = -(V_g - V_c)$.

(1 punct)

j) $V_g - V_c = V_c - V_l = \left[\frac{3\theta T_c}{\lambda} |\varepsilon|\right]^{1/2}$ unde V_l, V_g sunt volumele care corespund stării lichide, respectiv gazoase.

(1 punct)

Problemă propusă de lector dr. Marian NEGREA – Universitatea din Craiova